

Pogostan koulun globaalikasvatussuunnitelma

Alkusanat

Ilomantsin rikkaus ovat ihmiset ja luonto. Täällä eletään luonnossa ja luonnosta – vuorovaikutus ympäröivään luontoon on osa arkeamme ja elämäämme. Luonnon ja ympäristön viihtyvyys ja turvallisuus sekä niistä huolehtiminen tässä hetkessä ja tulevaisuutta ajatellen ovat oleellinen osa tätä vuorovaikutusta. Ilomantsissa on myös mm. vahva paikallishistoria ja -kulttuuri. Lisäksi meillä toteutuu ekumenia. Nämä kaikki näkyvät Pogostan koulun opetuksessa ja kasvatuksessa.

Lähtökohdat

Pogostan koulun globaalikasvatuksen lähtökohtina ovat esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman arvopohjat (oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen, ihmisyyden, sivistys, tasa-arvo ja demokratia, kulttuurinen moninaisuus ja kestävä elämäntapa) ja aihekokonaisuudet, Joensuun seudullinen globaalikasvatussuunnitelma sekä mm. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (Agenda 2030).

Tavoitteet

“Missiona on lapsi, nuori ja aikuinen, joka aktiivisena toimijana vaikuttaa omaan elämäänsä oppien uutta, kohdaten haasteita ja selviytyen niistä toimien kestävän elämäntavan periaatteiden mukaisesti.” (Joensuun seudullinen opetussuunnitelma).

“Tavoitteena on luoda ja vahvistaa toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävä elämäntapaa” (Joensuun seudun globaalikasvatussuunnitelma).

Lisäksi tavoitteena on rakentaa toimivaa ja antoisaa yhteistyötä koulun sisällä sekä mm. huoltajien ja erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa paikallisesti ja laajemmalti.

Kansainvälisyys osana globaalikasvatusta

Pogostan koulussa on läsnä arkipäivän kansainvälisyyttä: vuorovaikutus ja yhteistyö päivittäisessä koulun arjessa eri maista tulevien ja kaksikielisten oppilaiden/luokkatoverien kanssa tuo luonnostaan ymmärrystä, arvostusta ja

suvaitsevaisuutta eri kulttuureja ja maailmankatsomuksia kohtaan lisäten mm. rohkeutta ja valmiutta kohdata erilaisia tapoja ja näkemyksiä.

Kansainvälisyyden tasojen toteutuminen Pogostan koulussa:

Kotikansainvälisyys

- Koulun globaalikasvatus- ja kulttuurinen toimintatiimi
- Koulun oma olemassa oleva moninaisuus

Kansallinen ja seudullinen kansainvälisyys

- Globaalikasvatuksen ja KIEKU-vastuuopettajien tapaamiset
- Koulutukset

Koulukohtaiset painotukset

Toteutamme ja haemme kestäväää kehitystä koulun arjessa, osana päivittäistä käytännön toimintaa, aktiivisessa yhteistyössä oppilaiden ja koko koulun henkilökunnan kanssa.

Koulun tiimit ja luokat tekevät yhteistyötä mokkien, projektien ja teemapäivien toteutuksessa. Yhteistyökumppaneina ovat myös yläkoulun kestävän kehityksen ryhmä (keke) sekä toimiva ja aktiivinen oppilaskunta ala- ja yläkoululla.

Useisiin taito- ja taidevalinnaisaineisiin ala- ja yläkoululla on sisällytetty globaali- ja kansainvälisyyskasvatusta: mm. Luontoliikunta, Trash-art, Katse tulevaisuuteen, Vaeltavat letut, Hevoshullu vai viherpeukalo ja Kaukaiset kulttuurit.

Yläkoululla toteutetaan vuosittain kolmen vuoden Mokki-ohjelma, jossa globaalikasvatus on vahvasti huomioitu.

Kotikansainvälisyys on mukana arjessamme.

Oppilaiden osallistamisen periaatteet

Tavoitteena on tarjota oppilaille konkreettisia mahdollisuuksia kasvaa aktiiviseksi, osallistuviksi ja arvostaviksi kansalaisiksi tarjoamalla monipuolisia kokemuksia ja elämyksiä.

Kehittämiskohteita:

- Kummilapsi
- Alakoulun keke-ryhmä
- Kierrätys kuntoon kouluilla

- eTwinning-toiminta
- Koulujen välinen yhteistyö
- Verkostoituminen esim. Muut Suomen koulut

Mahdolliset yhteistyötahot

Huoltajat, oppilaskunnat, keskuskeittiö/ruokala, koulun muu henkilökunta (ohjaajat, kasvatusohjaaja, koulukuraattori, siistijät, kiinteistönhoitaja), lukio, nuorisotoimi, 4H, seurakunnat, yrittäjät, MLL, Lions Club

Toteuttamisen tavat:

Vuosittain päivittyvä vuosisuunnitelma/vuosikalenteri: Liite 1.

Pogostan koulun vuosiluokkaistettu globaalikasvatussuunnitelma

Pogostan koulun vuosiluokkaistettu globaalikasvatussuunnitelma pohjautuu Joensuun seudulliseen globaalikasvatussuunnitelmaan, oppiaineiden opetussuunnitelmiin, oppimateriaalien sisältöihin ja laaja-alaisiin oppimiskokonaisuuksiin. Yläkoulun osalta on huomioitu myös vuosittain toistuvat monialaiset kokonaisuudet. Kullakin vuosiluokilla käsiteltävät globaalikasvatuksen sisällöt ja aiheet on jaettu alla esiteltujen globaalikasvatuksen kuuden osa-alueen alle. Tämä suunnitelma, sekä siihen liittyvä vuosikello, päivittyvät tarpeen mukaan.

Globaalikasvatuksen osa-alueet:

1. **Kestävä kehitys** · Tavoitteena oman toiminnan vaikutusten hahmottaminen · Kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen ja vastuunottoon · Sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen näkökulma
2. **Moninaisuus** · Tavoitteena lisätä yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa: jokaisella tulee olla samat mahdollisuudet hyvään elämään sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, ihonväristä, uskonnollisesta vakaumuksesta tai muista ominaisuuksista riippumatta · Rohkaistaan kyseenalaistamaan ja arvioimaan omia käsityksiä eri ihmisistä ja ihmisryhmistä · Luo edellytyksiä yhdessä elämiselle

3. **Media** · Tavoitteena terve kriittisyys mediasisältöjä kohtaan ja hyvä medialukutaito · Vahvistetaan kykyä käyttää eri medioita vaikuttamisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen ja toimivan vuorovaikutuksen välineinä
4. **Ympäristö** · Tavoitteena ympäristötietoisuuden ja vastuullisuuden lisääntyminen · Ohjaa kohtuullisuuteen ja kestäväan elämäntapaan
5. **Ihmisoikeudet** · Tavoitteena edistää ihmisoikeuksien toteutumista YK:n ihmisoikeusjulistuksen ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti · Lisää tietoa ihmisoikeuksista ja edistää niiden toteutumista · Keskeistä arvot ja asenteet
6. **Rauha** · Tavoitteena vahvistaa empatiakykyä ja yhdessä elämisen taitoja · Ohjaa ratkaisemaan kiistoja rauhanomaisesti · Keskeistä sovittelun ja neuvottelun taidot sekä kyky asettua toisen asemaan

0-2. luokka teemana: ”Koti on maailmamme”

Kestävä kehitys:

- kestävän elämäntavan mukaisia ratkaisuja: kierrätysmateriaalien käyttö, säästäväisyys, luontotaide, aineettomat lahjat. Esim. kuvataide ja käsityö
- omista ja yhteisistä tavaroista ja tarvikkeista huolehtiminen ja omien jälkien raivaaminen
- osallistumisen ja osallisuuden sekä vaikuttamisen taitojen harjoittelu koulun arjessa – osana ryhmää, luokkaa ja koko koulua, oppilaskunta
- myönteinen suhtautuminen tulevaisuuteen, luottamus omaan vaikutusmahdollisuuteen – tunne kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta

Moninaisuus:

- minä – koti – perhe / samanlainen – omanlainen – jokainen on arvokas. Millainen minä olen, itsestä huolehtiminen, tunteet, itsensä arvostaminen, omien vahvuuksien löytäminen.
- kaverit – luokka – oma koulu/ osana ryhmää – tunnen oloni turvalliseksi. Kaveritaidot, jokaisen arvostaminen ja oman tilan kunnioittaminen, kiusaamattomuus. Puhe sukupuolesta. Kiva-koulu –materiaali.

- toisiin tutustuminen ja yhdessä toimiminen, ryhmäytyminen/yhteenkuuluminen/ryhmähenki – pelit ja leikit, arjen toiminta
- ystävällisyys, hyvät tavat, Kultainen sääntö
- oman perheen/ luokan/ koulun monimuotoisuuden huomioiminen: toisiin kulttuureihin tutustuminen ja niiden arvostaminen – erilaisiin tapoihin, kieliin ja uskontoihin tutustuminen osana kouluarkea
- yhteisten sääntöjen luominen ja noudattaminen – tasavertainen osallisuus

Media:

- koulun tv – suunnitelman toteuttaminen
- mitä tarkoittavat ikärajat peleissä ja elokuvissa
- turvallisen nettikäytöksen ja mediakriittisyyden alkeita – onko kaikki aina totta
- somekäytöksen alkeita: hyvät tavat ja kiusaamattomuus
- tekijänoikeuksien alkeita: <https://kopiraittila.fi/>

Ympäristö:

- lähiympäristöstä liikkeelle: koti, koulu, lähiluonto
- turvallisuus: koulumatkat, turvallinen koulupiha, arjen turvataitoja. Avun pyytäminen.
- luonnon ja ympäristön arvostaminen ja suojeleminen, niistä huolehtiminen ja nauttiminen – luontokokemukset ja –elämykset
- jokamiehenoikeudet
- puhdas ilma ja vesi, säästäväinen kulutus
- mistä ruoka tulee, ruokailu, ruokajätteen minimointi
- vihreät tavat: kierrätystapoja, lajittelu, korjaaminen – koulun ja kodin arjessa

Ihmisoikeudet:

- lasten oikeuksiin tutustuminen; Mikä on YK ja Unicef?
- Jokainen on arvokas, oikeus hyvään elämään
- globaalikasvatuksen vuosikellon teemapäiviin ja projekteihin osallistuminen

Rauha:

- sääntöjen ja sopimusten merkityksen ymmärtäminen, luokan ja koulun säännöt, liikennesäännöt
- kaveri-, tunne- ja empatiataitojen harjoittelu koulun arjessa
- vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojen harjoittelu – toisen kuunteleminen ja mielipiteen kunnioittaminen

- KiVa –koulu materiaali
- Verso – vertaissovittelu
- positiivinen pedagogiikka
- kummioppilastoiminta

3.-4. luokka teemana: “Kotimaa osana Pohjolaa”

Kestävä kehitys:

- vastuulliset valinnat arjessa esim. rahankäyttö
- Itämeren suojelu
- ilman suojelu
- osallistumisen ja osallisuuden sekä vaikuttamisen taitojen harjoittelu koulun arjessa – osana ryhmää, luokkaa ja koko koulua, oppilaskunta
- myönteinen suhtautuminen tulevaisuuteen, luottamus omaan vaikutusmahdollisuuteen – tunne kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta

Moninaisuus:

- oman luokan/ koulun monimuotoisuuden huomioiminen: toisiin kulttuureihin tutustuminen ja niiden arvostaminen – erilaisiin tapoihin, kieliin ja uskontoihin tutustuminen osana kouluarkea
- Suomen väestö ja vähemmistöt; saamelaiskulttuuriin tutustuminen
- Pohjoismaat; vähemmistökulttuurit; saamelaiset
- yhdenvertaisuuskeskustelut---jokainen on ainutlaatuinen, jokaisella on oikeus hyvään elämään
- pakolaiset; yhdenvertaisuus

Media:

- koulun tvt – suunnitelman toteuttaminen
- mitä tarkoittavat ikärajat peleissä ja elokuvissa
- turvallisen nettikäytöksen ja mediakriittisyyden alkeita – onko kaikki aina totta, vastaanottaja pystyy esimerkiksi arvioimaan, kenelle teksti on suunnattu ja millä keinoilla tekstin laatija pyrkii vaikuttamaan vastaanottajaan
- somekäytöksen alkeita: hyvät tavat ja kiusaamattomuus
- tekijänoikeudet <https://kopiraittila.fi/>
- toimiminen erilaisissa mediaympäristöissä
- tiedon luotettavuus, tietolähteen merkitseminen, mediakriittisyys

Ympäristö:

- vesien ja vesieliöiden suojelu; Itämeri
- metsien kestävä käyttö
- ilman suojelu; ilmastonmuutokseen tutustuminen
- jokamiehen oikeudet
- luonnon monimuotoisuuden arvostaminen

Ihmisoikeudet:

- lasten oikeudet, toiselle tärkeiden asioiden kunnioittaminen, oikeus hyvään elämään
- YK:n toimintaan tutustumista
- globaalikasvatuksen vuosikellon teemapäiviin ja projekteihin osallistuminen

Rauha:

- kultainen sääntö
- tunteiden lukutaito
- riitojen sovittelu ja toisen pyhän kunnioittaminen
- Suomen väestö ja yhdessä elämisen taidot
- itsetunto ja erilaisuuden kunnioittaminen
- hyvinvointi oppimisen edellytyksenä
- kaikki tähän liittyvät teemat; kultainen sääntö, hyveet: rohkeus, oikeudenmukaisuus, viisaus, kohtuullisuus
- positiivinen pedagogiikka
- Kiva-tunnit
- Vertaissovittelu
- kummioppilastoiminta

5.-6. luokka teemana: “Maailma on kotimme”

Kestävä kehitys:

- kestävä tulevaisuuden rakentaminen
- luonnon varojen kestävä käyttö
- kestävä elämäntavan harjoittelu
- kestävä kehityksen merkityksen huomioiminen nykyisille ja tuleville sukupolville

- tulevaisuuteen voi vaikuttaa
- kulttuurinen moninaisuus maapalolla
- monimuotoiset energialähteet
- lajittelu ja kierrätys
- Kestävä kehitys vaatii yhteistyötä

Moninaisuus:

- yhteistyötaidot
- Eurooppa ja sen monimuotoisuus (luonto/ilmastot)
- kasvun erot ja yksilöllisyyden kunnioittaminen
- yhdenvertaisuuden lisääminen sukupuolesta, uskonnosta yms. riippumatta
- jokaisella on oma maailmankatsomus
- uskonnot maailman kartalla
- moraalikäsitteet
- pakolaisuus ja yhdenvertaisuus
- kulttuurinen moninaisuus maapallolla

Media:

- koulun tvt- suunnitelman toteuttaminen
- mitä tarkoittavat ikäraajat peleissä ja elokuvissa
- vastuullinen somekäyttäytyminen
- toimiminen eri mediasisällöissä ja sisällön tuottaminen niihin
- tiedon etsiminen eri tiedonlähteistä ja medioista
- tiedon luotettavuuden arvioiminen
- kriittisyys, hyvä medialukutaito
- tekijänoikeudet <https://kopiraittila.fi/>

Ympäristö:

- Euroopan ja sen eri alueet ja luonto
- Lähiympäristön ja sen muutosten havaitseminen ja tutkiminen (puutarha/kasvimaa)
- lajittelu ja kierrätys,
- luonnonvarojen rajallisuus,
- luonnon monimuotoisuus eri alueilla
- vastuullisuus, kestävä elämäntapa
- vaikuttaminen omassa ympäristössä
- ympäristön viihtyisyyden parantaminen
- globaali vastuu
- maapallon kulttuurit eri maanosissa

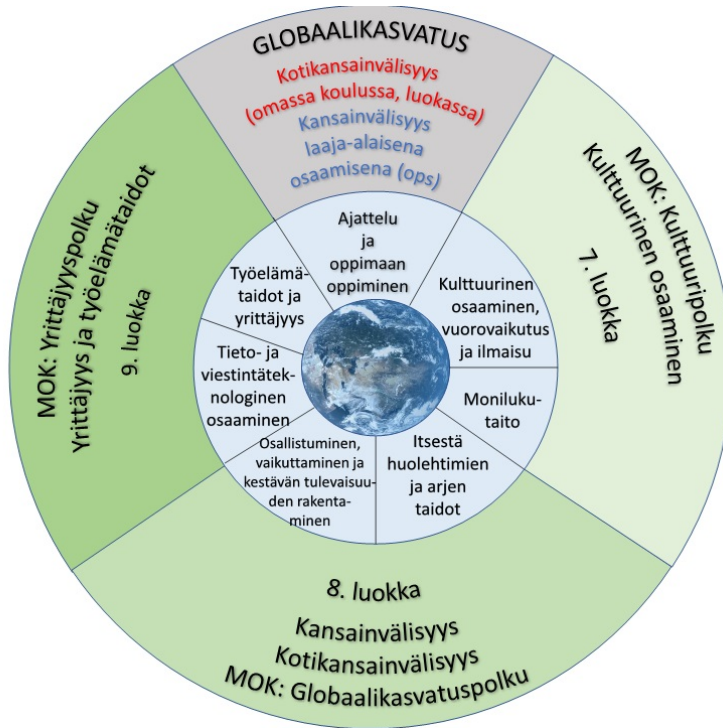
Ihmisoikeudet:

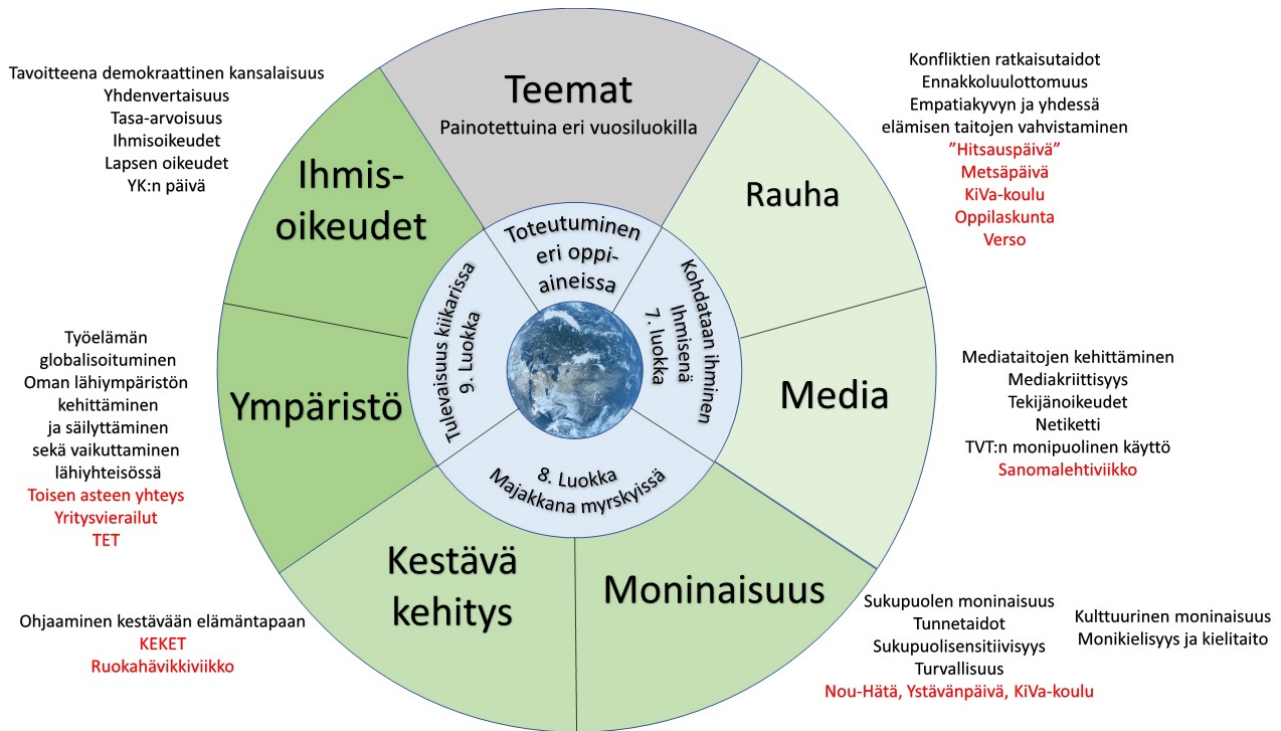
- kotikuntani ja sen päätöksenteko
- oikeiden vaikuttamiskeinojen valinta
- globaalikasvatuksen vuosikellon teemapäiviin ja projekteihin osallistuminen
- kuntalaisena vaikuttaminen
- ihmisoikeudet kuuluvat kaikille; yhdenvertaisuus ja sananvapaus
- lait suojelevat
- YK:n tehtävä rauhan ja oikeudenmukaisuuden edistämässä
- moraalit ohjaa oikeaan

Rauha:

- kultainen sääntö
- arvot, kulttuuritausta ja kokemusten vaikutukset moraalikäsitteeseen
- hyveet, jotka ohjaavat toimimaan paremmin toisten kanssa
- moraalit ohjaa oikeaan, hyvät teot kannattavat
- uskontojen Eurooppa
- monien katsomusten Suomi
- oman toiminnan merkitys rauhan ja sovinnon ylläpitämisessä
- sotien vaikutus valtioiden ja niiden asukkaiden hyvinvointiin
- itsehillintä
- riitojen ratkaisukeinot
- hyväntahtoisuus (toimiminen hyväntahtoisesti)
- positiivinen pedagogiikka
- Kiva- tunnit
- Verso
- kummioppilastoiminta

7.-9. luokka

Liite 1.

Pogostan koulun globaali- ja kulttuurikasvatuksen vuosikalenteri 2021-2022

Lukuvuoden teema: Yhdessä yksilöinä- sinulla on merkitystä

Lukuvuoden painotukset: Ympäristö, rauha, ihmisoikeudet ja juhlat

Yläkoulu:

- Kulttuuripolku 7.lk, globaalikasvatuksen polku 8.lk ja yrittäjyyspolku 9.lk toteutuvat monialaisen viikon yhteydessä
- Lisäksi muita vuosikalenterin tapahtumia ja asioita esim. konsertit

Elokuu/Syyskuu

Teema: Ympäristö

- Roska päivässä-liike; Roskisten "tuunaus"
- Itsesuunniteltujen maskien näyttely

- Keke-toiminnan aloittaminen
- Oppilaskuntatoiminta

Lokakuu/marraskuu

Teema: Rauha ja ihmisoikeudet

- 10.10. Aleksis Kiven päivä
- 24.10. YK:n päivä 20.11. Lapsen oikeuksien päivä

Joulukuu

Teema: Joulukuu

- 6.12. itsenäisyyspäivä
- 8.12. Suomalaisen musiikin päivä; Sibelius

Tammikuu

Helmikuu/Maaliskuu

Teema: Sinulla on merkitystä

- 5.2. Runebergin päivä
- 14.2. Ystävänpäivä

- 28.2. Kalevalanpäivä: Suomalaisen kulttuurin päivä
- 4.lk Kalevala-esitykset: Esitykset jaetaan linkin tai qr-koodin
- Konsertti? (esim. Lempo)

- 19.3. Minna Canthin päivä
- 20.3. Onnellisuuden päivä, YK:n 2012

Huhtikuu/toukokuu

Teema: Tasa-arvo ja auttaminen

- 1.4.- 20.5. Bongaa Pogostalla – lintujen bongauskampanja
- Unicef-kävely + Kodin ja koulun päivä yhdistettynä
- 12.5. Snellmanin päivä